

KAPESNÍ PRŮVODCE
INTELIGENTNÍHO
CIZOZEMCE
V ZEMÍCH
KORUNY ČESKÉ

↑
Smějící se bestie

MILOŠ ZBRÁNEK

KAPESNÍ PRŮVODCE
INTELIGENTNÍHO
CIZOZEMCE V ZEMÍCH
KORUNY ČESKÉ

Miloš Zbránek

Milý zcestovalý cizozemče, dostává se ti do rukou jedinečný turistický průvodce, který ti napomůže vystříhat se nedorozumění při tvých cestách po zemích Koruny české. Jistě je ti jako inteligentnímu cestovateli známo, že se můžeš dostat v každé cizí zemi do problémů a nedorozumění, které ti mohou přivodit řadu nepříjemností a potíží. Jako zkušený cestovatel zajisté víš, že při návštěvě kterékoliv krajiny je třeba mít v zásobě několik triků, jak si naklonit domorodce. Mezi ty nejzákladnější patří:

1) Prohodit alespoň pár vět v domorodém jazyce

Toto zabere v každé zemi a domorodci budou potěšeni snahou o zvládnutí jejich jazyka, byť v nedokonalé a roztomile zkomolené verzi. Jedinou výjimkou, kde to neplatí, je Francie, kde se turisté jen vysmějí a ohrnou nad ním nos, jelikož se bláhově domnívají, že francouzština je světový jazyk, který má ovládat každý. Ale to je ti, zcestovalý cizozemče, jistě známo (pokud nejsi Francouz).

2) Pochválit místní kuchyni

I to patří k základní povinnosti každého turisty, která domorodce potěší. Jedinou výjimkou, kde to neplatí, je Francie, kde se při pochvalě podiví, proč se turista zmiňuje o takové samozřejmosti. Každému na světě přeci musí být jasné, že jediná požitelná kuchyně je francouzská.

3) Pochválit místní alkoholický nápoj (pivo, víno, destiláty)

Úplně nejlepší je, prohlásí-li turista, že ten místní nápoj je nejlepší na světě. To zabere všude. Jedinou výjimkou, kde to neplatí, je Francie. Zde je nutné návdavkem pomluvit italská a španělská vína a koňaky. Pomluva musí být provedena plynulou francouzštinou, jinak je její hodnota devalvována.

4) Prohlásit, že v dané zemi jsou nejkrásnější holky na světě

To zabere všude. Jedinou výjimkou, kde to neplatí, je Francie. Francouzi považují za přirozenou a Bohem danou pravdu, že Francouzky jsou nejkrásnější na světě a není třeba to připomínat. Rovněž v Anglii není doporučeno se v tomto směru vyjadřovat. Angličané by to mohli považovat za neslušné a ironické vysmívání se.

5) Pochválit sportovní úspěchy a blýsknout se jménem nějakého domorodého sportovce

V Evropě je určitě nejlepší pochválit fotbalisty. Skoro všude se fotbal hraje a skoro každá země měla nebo má nějakou výraznou fotbalovou hvězdu. Před příjezdem do země je vhodné najít takovou hvězdu na internetu a naučit se zpaměti několik jejích výrazných sportovních milníků v kariéře.

To všechno jsou body, které musí dodržet každý průměrný cizozemský turista. Pokud však chcete být netuctovým turistou, který bude náležitě domorodci oceněn, turistou vyšší úrovně, je nutné si osvojit šestý bod. Jen tak dosáhnete odpovídajícího uznání

i intelektuálnější části domorodých kmenů.

6)Kladně ohodnotit historickou událost domorodého národa, historickou nebo kulturní osobnost

Právě na tuto část se průvodce zaměří, protože milý cizozemče, jen tak se odlišíš od tuctového turisty, opíjejícího se v hospodách domorodců, a jen tak dosáhneš uznání domorodé elity. Zároveň ale nevhodné použití historických znalostí v nevhodný čas a v nevhodné zemi může napáchat mnoho škod a v některých případech domorodce urazit, ba i konflikt vyvolat. Proto je potřeba dobře vážit slova, znát historické souvislosti, k čemuž ti budiž nápomocen tento průvodce.

KAPITOLA PRVÁ – GEOGRAFICKÁ POLOHA

Česko, které hodláš navštívit, milý cizozemče, je malá země uprostřed Evropy, položená podélně kolem 50. rovnoběžky. Ve směru od západu na východ nezabírá příliš velkou plochu, a proto cestuješ-li tímto směrem (nebo opačným), dávej bedlivý pozor, neboť bys jej snadno mohl minout. O něco větší šanci máš, cestuješ-li od jihu na sever (nebo opačně). Není dobré se ptát na cestu, nacházíš-li se někde mimo Evropu. Je velká šance, že namísto do Česka tě pošlou do Čechenska, v lepším případě někam na Balkán. Ani z okrajových částí v Evropě ti nemusí ukázat správnou cestu. Výjimku tvoří Rusové, kteří už u nás jednou byli v rámci masové turistické akce na konci 60. let 20. století a spolehlivě k nám tehdy trefili. Z jiných zemí můžeš obdržet informace neúplné, či dokonce zcela mylné. Vhodné je stanovit si nějaký větší konkrétní orientační bod a poptávat se na něj. Takovým vhodným bodem je Německo. Je dostatečně veliké, sousedí s Českem a každý Evropan (možná kromě Francouzů) ti rád ukáže, kde Německo leží. Jakmile se do Německa dostaneš, na Česko už se doptáš. Pokud by se dotázaní tvářili i v Německu nechápavě, zkus pojem Czechoslovakia a oni se dovtípí. Pozor! Je možné, že narazíš na německy mluvící osoby, které však tak úplně Němci nejsou. Pokud se ti to stane, věz, že ses dostal do Rakouska. Ani v takovém případě není nic ztraceno. Ba naopak i bez cizí pomoci se k nám dostaneš, budeš-li postupovat na sever. V takovém případě nemůžeš Česko prakticky minout, může tě však potkat zdržení na

zablokované hranici, neboť v Rakousku nemají rádi atomovou energii, zatímco u nás ano. Čas od času proto zablokují hranice. Obě strany to snášejí víceméně trpělivě, ale pro neznalého turistu to může být nepříjemné. Jde o zásadní názorový spor, poněvadž Rakušané jsou zásadně proti elektřině z atomu. Čechové nejsou z toho vyvádění příliš odvázaní, na druhé straně jim elektřinu prodávají. Samozřejmě, než jim ji prodají, pečlivě ji roztřídí a přeberou, aby do Rakouska náhodou nedodali tu atomovou.

Dobrym orientačním bodem je i Polsko. Je dostatečně veliké. Pokud se budeš nacházet v Polsku, místní obyvatelstvo ti rádo poradí, jak se k nám dostaneš. Ale i kdyby ne, je to jednoduché. Postup je přesně opačný než u Rakouska. Musíš jít pořád na jih. Je to snadné. Pořád jdeš po rovině, a jak uvidíš první kopečky, hranice budou nedaleko. Pokud se budeš držet moc na východ, může se ti stát, že místo k nám trefíš na Slovensko. Nermuť se tím. Jedná se o kmen přívětivý, jazykově k Čechům příbuzný a nevyloží-li si tvůj jazyk jako maďarštinu, ve zdraví svého cíle dojdeš.

Podnebí je v české zemi přívětivé, zimy mírné, prosté častých kalamit. Nesetkáš se zde ani s tornády a hurikány, ani zemětřeseními a sopečnými výbuchy. Také léta jsou přívětivá, i když někdy trochu chladnější a deštivá. Zpravidla o víkendech, přes týden bývá horko, výjimkou jsou týdny, které domorodci tráví tuzemskou dovolenou. Je proto vhodné obeznámit se před odjezdem se statistikami, kdy si Češi nejvíce berou dovolenou. Zpravidla to bývá v červenci. V takovém období raději do Česka nejezdi, pokud ti záleží na pěkném počasí.

Země neoplývá žádným vysokým pohořím, nejsou zde žádné velké řeky ani žádné jezero, které by stálo za řeč. Češi si tento handicap trochu vyrovnali tím, že vybudovali rybníky a přehrady. I k jejich nalezení však, milý cizozemče, budeš potřebovat dosti podrobné mapy. Bohužel tato země nemá ani moře, a tudíž ani žádné ostrovy.

Obživou místních domorodých kmenů je především práce v průmyslu. Co se turistů týká, snaží se je nalákat hlavně na historické památky, všelijaké ty hrady a historická centra starobylých měst. V důsledku toho bývá v těchto místech soustředěno mnoho cizozemců, kteří zvedají ceny v obchodech se suvenýry a restauracích. U cizozemských turistů se těší zvláštní oblibě především místní pivo. Je vhodné jej pochválit před domorodci jako nejlepší na světě. Ostatně činil tak již Jerome Klapka Jerome v Třech mužích na cestách, považ však, milý cizozemče, že i tento génus pera označil plzeňské pivo za německé!!! Takového faux pas se nesmíš dopustit.

Co se týká české kuchyně, nezaškodí ji pochválit také, ale skutečností je, že domorodci na jejím vychvalování nijak zvlášť nelpí. Nutno podotknout, že není až tak špatná, ale pokud lze poradit cizozemci, zvláště takovému, který je navyklý na kuchyni přímořských národů, se spoustou ryb a lahodné zeleniny, lze doporučit jedině. Nejez to!

V této zemi není ani mnoho velkých měst. Přesněji řečeno je tu jedno a tím je hlavní město Praha. Toto město, mající asi milion obyvatel, nachází se přibližně uprostřed země. Jelikož se jedná o zemi rozlohou nevelkou, opět je nutné mít se na pozoru a po přejezdu

hranic z kterékoliv strany svůj automobil příliš nerozjížděj, abys stačil u Prahy přibrzdit a neskončil na hranici s protější zemí. Měj na paměti, že v nejužším místě je Česko jen 134 km dlouhé, což je o něco více, než je přistávací dráha letiště v New Yorku a mnohem méně než nejdelší ulice v kanadském Torontu. Naštěstí pro tebe, vědomi si tohoto nebezpečí, moudří Čechové záměrně udržují silnice v takovém stavu, aby nebylo možné tuto zemi z nepozornosti projet. Tímto moudrým opatřením nejen udrží tvou pozornost, ale přinutí tě povšimnout si zajímavých míst a pamětihodností. Krom toho si procvičíš svou odolnost proti stresu, proděláš adrenalinové zážitky a zdokonalíš své reakce na neočekávané události. Zaznamenáš-li Prahu, tak do ní – v případě, že jedeš autem – nevížděj. Systém parkování je natolik složitý, že se v něm nevyznají ani domorodci. Domníváš-li se bláhově, že když nalezneš volné parkovací místo a zaplatíš parkovné, nalezneš své auto na místě, kde jsi jej zanechal, krutě se mýlíš. Téměř jistě ti vozidlo odtáhnou, někam na kraj města, kam je velmi složité se dostat, a vydají ti jej jen za tučné výpalné (říkají tomu poplatky za odtah). Můžeš mít ovšem štěstí a auto ti ukradnou, tak ušetříš stresující hledání svého vozidla. To je totiž spojeno s dalšími náklady. Může se stát, že na odstavné parkoviště se rozhodneš jet taxíkem. Velmi drahá a nebezpečná záležitost. Pokud nejsi po zuby ozbrojen, nečiň tak a raději si objednej měsíční pobyt na francouzské Riviéře s placenou společnicí. Vyjde to levněji. Nejlepší pro tebe bude, zanecháš-li sám vozidlo na některém parkovišti na kraji města, vyhneš se taxíkům a pro cestu do centra použiješ městskou dopravu. Ta je poměrně hustá, laciná a podzemní dráha není, na rozdíl od jiných velkých měst ve

světě, okupována strach budícími obyvateli.

Město samotné je malebné, starobylé a u turistů oblíbené. Tomuto vděčí dvěma okolnostem. Tou první okolností byl král a císař Karel IV. Byl to on, kdo vybudoval historické centrum prakticky do dnešní velikosti a podoby. Dodnes mu tak zdejší domorodci vděčí za peníze, přitékající od turistů. Před jeho příchodem byla Praha nevábnou středověkou dírou a Pražský hrad polorozpadlou vypálenou ruinou. Přes řeku nevedl žádný most, ten jediný, co v Praze byl, vzala voda a nikdo se neobtěžoval ho opravit. Karel IV. vyhodil spoustu peněz a zajistil tak prosperitu z turistického ruchu dalším generacím.

Druhou okolností byli zrádní a proradní Habsburkové (bude o nich ještě řeč). Namísto aby splnili slib, že budou vládnout celé habsburské říši z Prahy, když se stali českými králi, uchýlili se proradně do Vídně (přesněji řečeno z ní nikdy nevytáhli paty). Když v 19. století vládcové evropských zemí budovali a zvelebovali svá sídla a hlavní města, tak Praha byla jen provinční metropolí a modernizace se jí vyhnula. Díky tomu je dnes taková, jaká je.

Dalších velkých měst již v zemi není. Přes 300 000 obyvatel mají již jen dvě. Město Brno je zlými jazyky nazýváno „hustě obydlenou pravotočivou zatáčkou u silnice z Prahy do Vídně“. Stejně jako Praha má hrad a katedrálu. Ve zdejším hradě však nedleli panovníci, ale kriminálníci. Pokud do tohoto města, milý cizozemče, zavítáš, budou se tě snažit přesvědčit, že zdejší pivo je to nejlepší (hrozná lež) a že zdejší víno je to nejlepší (není špatné, ale místní vinaři si to nejlepší nechávají pro sebe a turistům nabízejí s potěšením patoky, aby se jim pak mohli posmívat). Jinak se ve městě koná řada výstav a veletrhů, a

tak než pro tebe, cizozemský turista, je vhodný k návštěvě spíš pro obchodníka.

Dalším městem je Ostrava. Ve tvém vlastním zájmu, milý cizozemče, ti utajím její polohu. Proslulá je jednou ulicí s nonstop nevázanou zábavou a pak jen hutěmi a doly. Nejsi-li hutník či horník, tak tě hutě stejně nezajímají. Vyhledáváš-li nevázanou zábavu, na Stodolní ulici se jistě doptáš. Další města by jinde na světě byla označena za maloměsta, městečka, prdele, díry... Některá z nich jsou však zájmu hodná a příležitostně se o nich zmíníme.

KAPITOLA DRUHÁ – DOPRAVA

Možnosti cestování po zemi jsou obdobné jako v ostatních zemích Evropy. Nejpravděpodobnější je, že budeš využívat automobilu. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, Češi velmi dbají na to, aby se turisté v jejich zemi zdrželi co nejdéle. Proto své silnice udržují zásadně ve stavu nutícím řidiče k maximální bdělosti. Na rozdíl od nenápaditých komunikací v jiných zemích, které mohou řidiče přivést až k hlubokému spánku, silnice v Česku jsou opatřeny vtipně umístěnými výmoly a děrami, mezi kterými je nutno hbitě kličkovat. Jako nezkušenému řidiči ti, cizozemský turisto, proto doporučuji, abys nejdříve sledoval vozidlo nějakého domorodce a kopíroval jeho úhybné manévry na silnici. Tak si nejsnáze osvojíš umění pohybu po místních komunikacích. Pozor! Narazíš-li na přehledný, dobře udržovaný úsek silnice a navíc s malým provozem, tak se zpravidla jedná o záměrně vybudovanou zónu dopravní policie k měření rychlosti. Jde o užitečné zařízení k posilování rozpočtu státu, protože právě na takovýchto úsecích bývá rychlost omezena – asi tak na 40 km/hod. a v přilehlých křoviscích je ukryt radar.

V Česku se nachází také nejdelší adrenalinový park pro motoristy. Protože mají Češi smysl pro humor i kanadský, označili tento 300 km dlouhý adrenalinový tobogán jako dálnici. Nachází se mezi Prahou a Brnem, a protože je označen jako dálnice, tak je i zakreslen v mapách, můžeš se, cizozemský turisto, nechtěně vydat za adrenalinovými zážitky. Dočkáš se kličkování mezi kamiony, a to kamiony jedoucými,

stojícími, ležícími a někdy i létajícími. Příjemným zpestřením jsou nečekané uzavírky a náhlé svedení dopravy do jednoho pruhu. Několikahodinové parkování ti pak umožní procvičit českou konverzaci s ostatními účastníky radovánek. Vzhledem k rychlosti a kvalitě místní údržby silnic a dálnic je možné, že tě i v srpnu zaskočí náledí a závěje. To v žádné jiné zemi neumí!

Je-li ti taková atrakce málo, vážený cizozemče, necestuj po silnici, ale zvol železnici. Tak prožiješ na vlastní kůži všechny umělecké žánry užívané ve filmu, od hororu po absurdní komedii. Na české železnici se také můžeš setkat se všemi druhy kriminality, snad s výjimkou vlastizrady. Česká nádraží soustřeďují k sobě vždy tu nejhorší část společnosti v každém českém městě, takže již jen vstup do jejich útrob je projevem nesmírné odvahy, zvláště učiníš-li tak po setmění.

Ve vlacích a na nádražích se hojně vyskytují osoby v umouněných modrých uniformách. Říká se jim železničáři a mají se starat o blaho cestujících. Kromě uniformy jsou k rozpoznání podle nenávisného lesku v očích. K smrti totiž nenávidí cestující. Začíná to už na pokladně, když si cestující touží zakoupit lístek na vlak. Železniční síť je u nás poměrně hustá a zakoupit si lístek není jen tak. Po cestujícím se vyžaduje ze strany pokladních podrobná znalost železničního zeměpisu. Žádá-li cestující lístek z Prahy do Chebu a sdělí to pokladní takto prostě (nebojme se použít slovo neodborně či negramotně), velice tím pokladní rozhořčí. Do tohoto města lze totiž cestovat přes Ústí nad Labem nebo Kladno nebo Plzeň. Jak má chudák pokladní tušit, kudy se chcete do toho zpropadeného Chebu dostat? Cena

jízdenky je totiž každým směrem jiná. Pravou pohromou je, když na dotaz pokladní, kudy pojedete, nedokážete odpovědět. Ignoranti cestující, nedbajíce těžkého údelu pokladních, se totiž často sobecky spokojí s tím, že na světelné tabuli v nádražní hale spatří cílovou stanici, do které chtějí jet, a pranic se nezajímají, kudy ten vlak jede. To je již prohřešek nejvyššího stupně, který si v očích železničářů zaslouží kriminál nebo přinejmenším zbavení svéprávnosti a zákaz cestovat po železnici. Je-li pokladní laskavějšího ražení, prodá ti prostě ten nejdražší lístek, v opačném případě se lístku dočkáš spolu s pohrdavým plísněním. Jakožto cizozemec máš větší naději na první variantu, neboť železničáři nebývají příliš jazykově vybaveni a ti bystřejší po deseti minutách hovoru pochopí, že nemluvíte česky.

Další úskalí tě, milý cizozemče, čeká při hledání správné soupravy. Železničáři totiž informaci o tom, na které nástupiště vlak přijíždí, mnohdy záměrně sdělují cestující veřejnosti na poslední chvíli. Když se pět minut před odjezdem vlaku objeví na informační ceduli v nádražní hale kýžený údaj, nervózní cestující na pokraji paniky se zběsile rozběhnou na udané nástupiště. Dle velikosti nádraží, na kterém se nacházíte, se zvyšuje pravděpodobnost ušlapání davem. Rychlý start k vlaku nebývá vždy výhodou. Železničáři se totiž občas přehmátnou, číslo nástupiště opraví, avšak nejlepší sprinteři se již beznadějně vrhají do jiné soupravy na jiném nástupišti.

Ani v případě, že naleznete správné nástupiště, nemáte vyhráno. Železničáři mají pěkný zvyk, že těsně za sebe seřadí několik souprav, které ale nejsou vzájemně spojeny. Hloupý cestující se tak domnívá, že je pro něj přichystán vlak s 12 vagony, ale ony jsou jen čtyři. Za

čtvrtým vagonem je souprava rozpojena, takže pokud cestující v důvěře nasedne do pátého vozu, s úžasem v čase odjezdu civilů na vzdalující se první část vlaku, která míří do cílové stanice bez něj. Je tak odsouzen čekat další hodinu, než nastane odjezd jeho části soupravy. To je ten lepší případ. Ten horší je, když železničáři zapřáhnou lokomotivu i na opačný konec soupravy a cestující si tak hoví ve vlaku, který se vydá opačným směrem než správná polovina, do které se měl posadit.

Samotná cesta probíhá tak, že co nevidět – tedy není-li vlak přeplněn, opožděn nebo lze-li čekat dotazy od cestujících ohledně dopravní situace – si na tebe nerudně vyšlápne průvodčí a přísně se dožaduje jízdenky. Obvykle tě seřve, že jedeš např. z Prahy do Chebu nevhodným směrem a musíš si připlatit jízdné a přírážku. Vůbec má pro tebe jen pohrdání a nelze se mu divit. Nezkušený cestující se totiž při nástupu do vlaku chytají všelijakých kliček a madel, ba i dveří nebo stěny vagonu se dotknou. Poté se potí, neboť ve vlacích není klimatizace, a navíc mají za sebou několikaminutový sprint z pátého na třetí nástupiště a zpět, jak se měnily informace o místě odjezdu vlaku. Kdyby na toaletách ve vlacích bylo zrcadlo či tekla voda, dali by cestující průvodčímu za pravdu. Zjistili by totiž, že jsou umounění od šmíru jako horník po osmihodinové směně. S takovými lidmi nemůže průvodčí jednat bez pohrdání.

Možná se domníváš, milý cizozemče, že těmto problémům se vyhneš, jestliže se dotážeš pracovníka na informacích. Proboha nečin tak. Již to, že nemluvíš česky, z tebe činí outsidera. Ale ani rodilí Češi s pracovníky informací mnoho nepochodí. Pokud se chceš na něco

informovat, zkus získat informace o železnici všude možně, ale hlavně ne na nádraží a v jeho informační kanceláři. Pracovníci těchto kanceláří jsou schopni ti sdělit jen to, co vidí napsáno na informačních tabulích sami, patrně se domnívajíce, že neumíš číst. Ani tyto informace však nemusejí být pravdivé, neboť je na tabule umísťují jiní pracovníci železničních informací.

Ostatní druhy dopravy prakticky nestojí za zmínku. Země je tak malá, že vnitrostátní letectví pozbývá smyslu, když letadlo ještě nedokončí start a již musí jít na přistání. Rovněž lodní doprava se omezuje na pár výletních parníků v Praze a na přehradě Lipno.

KAPITOLA TŘETÍ – NEPŘÁTELÉ NÁRODA

Až doposud, inteligentní cizozemče, načerpal jsi informace obecné, které ti poskytne kdejaký (pod)průměrný cestovní průvodce. Takový však nemůže uspokojit cestovatele tvého typu. Cestovatele, který chce vejít ve styk s domorodým obyvatelstvem, který chce mít dostatek informací ze života domorodců, tak aby je ani neurazil, ani se nezesměšnil. Právě pro tebe jsou určeny následující řádky, které ti dají základní informace o kmeni, jehož území jsi navštívil, o tom, co považuje tento kmen ze své historie za důležité, na co je hrdý a co by raději zamlčel. Jistě tušíš, milý cizozemče, že existují události, na které může mít domorodec zcela opačný náhled než cizozemec. Mohou tak v diskusích vzniknout trapnosti a nedorozumění, kterým je lépe se vyhnout. Není také dobré případně vtipkovat na určité historické události nebo osoby, pokud si nejsi jist, že daný vtip vymysleli právě domorodci. Takové vtipkování může být i zdraví nebezpečné. Není např. dobré po několika panáčích borovičky ve slovenské hospodě vyhlásit, že Jánošík byl stejně Maďar. Ačkoliv je tento mytický zbojník několik set let po smrti, mohl by se na jeho účet po takovém prohlášení rozšířit počet obětí právě o tebe, drahý cizozemče. Ale nevhodné mohou být i jiné poznámky. Nebudeš se zajisté mezi anglickými přáteli v hospodě rozplývat, jak to Johanka z Arku pěkně Anglánům natřela, vtipkovat ve francouzské kavárně, že Johanka je palivo slušné výhřevnosti, nazývat ve vídeňské cukrárně Hitlera Rakušanem a Mozarta Němcem. Nepřijmeš pozvání ruských přátel

na sklenici vodky proto, abys jim sdělil, že Lenin byl německý agent, který si vzal za ženu hnusnou syfilitičku Naděždu, v řecké taverně nebudeš vyzdvihoval turecké vojenské úspěchy ve středověku a v italské pizzerii se nebudeš vysmívat italským vojenským úspěchům za druhé světové války. Tento průvodce ti umožní vyvarovat se obdobných trapností při návštěvě českých zemí. Jistě tušíš, že nejde o to, abys historii domorodého kmene znal, ba snad nedej bože o nějakou historickou pravdu. Jde o to, abys určité historické události a osoby chápal tak, jak je chápou domorodci. Samozřejmě jako v každém národě i zde se najde malá skupinka individuí, která je nazývána intelektuály a která se liší v chápání historických událostí od většiny, většinou však na tato opovržením hodná individua v českých hospodách nenarazíš, tedy alespoň ne v nějakém masovém měřítku.

Prvním předpokladem úspěchu je znát nepřátele národa. Tyto nepřátele pak můžeš v diskusích zesměšňovat a pomlouvat, vtípkovat na jejich účet a je dobré tu a tam se blýsknout jistou historickou znalostí. Tuto znalost musíš mít ve verzi přijímané prostými domorodci, ne nějakým natvrdlým profesorem historie z Oxfordu. Pokud snad nejsi v této oblasti dostatečně vzdělán, máš v ruce tu správnou knihu.

Než začneme o nepřátelích, budiž poctivě řečeno, že Čechové vtípkování snášejí dobře, sami často cynické vtipy vymýšlejí, takže nehrozí v případě nedorozumění fyzická likvidace, nanejvýš trapné mlčení. Ani to však družnosti neprospívá. Přesto existují témata, která jsou tabu. Takže si zapamatuj, inteligentní cizozemče, že po druhé světové válce nebyli Němci z českých zemí vyhnáni, ale odsunuti. Je

to sice jakási jazyková nedokonalost, neboť odsouvat lze neživé předměty - např. odsunete židli od stolu, zatímco tchyni od stolu vždy vyženete. Většina odsunutých Němců opravdu živá byla, přesto používej termín odsunutí Němci a nikoli vyhnaní Němci. Prostě si je představuj jako židličky, aby se ti to nepopletlo. Je taky smutnou skutečností, o které je radno pomlčet, že to byli zase ti zpropadení Němci, kteří patrně naučili Čechy vařit pivo. Ani toto, cizozemče, nezdůrazňuj. Koneckonců jsou Čechové důstojnými žáky jak ve vaření, tak v konzumaci.

Jak již bylo výše naznačeno, prvním nepřítelem jsou Němci. Začalo to již svatým Václavem, zakladatelem českého státu, který platil Němcům ročně poplatek 40 hřiven stříbra a 120 volů. Díky tomu jsou u nás stříbrné doly zcela vyčerpány, volů ale máme pořád dostatek. Václav zaplatil za to životem a vlády se ujal jeho bratr Boleslav, který voly dodávat přestal, a Němci k nám vtrhli s vojskem a 14 let válčili a pustošili naši zemi. Tím však všechno teprve začalo a vydalo by to na samostatnou knihu. Proto již jen stručný přehled hříchů.

- 1) Mluví německy.
- 2) Vyhubili a poněmčili naše bratry Polabské Slované.
- 3) Porazili a zabili krále Přemysla Otakara II. na Moravském poli a zabrali rakouská území, která předtím zabral on.
- 4) Upálili Jana Husa.
- 5) Ustavičně k nám posílali křížáky, aby zatočili s husity.
- 6) Porazili nás na Bílé hoře a vyhnaní našeho krále Fridricha

Falckého, který byl taky Němec.

7) Po Bílé hoře popravili 27 českých pánů, mnoho jiných vyhnali za hranice a za pomoci českého přísluhovače Valdštejna rozkradli jejich majetek.

8) Zavraždili českého přísluhovače Valdštejna.

9) Uvalili na nás 300letou porobu, během níž se nás snažili poněmčit.

10) Zabrali nám Lužice a Slezsko.

11) Zabrali nám pohraničí v roce 1938.

12) Rozpoutali 2. světovou válku.

13) Během války zavřeli naše vysoké školy, zavírali a popravovali naše elity a vypalovali vesnice.

14) Kvůli nim se k nám nakonec dostali Rusové s jejich komunismem a moc se jim tu líbilo.

15) Rakouská mutace Němců nám ustavičně blokuje hranice kvůli atomové elektrárně v Temelíně.

Jak vidno, svědomí Němců tíží mnoho hříchů napáchaných na našem národu.

Dalším nepřítelem jsou Rusové. S těmi se setkáváme kratší dobu, ale stihli nám napáchat křivd až hrůza. Zatímco Němci, ač se to stydíme přiznat, nám přinesli i něco kloudného, jejich stavitelé postavili dodnes pěkná starobylá centra měst (ano, i katedrálu svatého Víta), naučili nás mnoha řemeslným dovednostem, rozvíjeli průmysl a vůbec od západu šířili do místních končin jakous takous civilizaci, od Rusů a z východu vůbec k nám nikdy nic dobrého nepřišlo.

Dokonce ještě než jsme měli ponětí o nějakých Rusech, přicházely z východu samé průšvihy. Nejdřív to byli Avari, pak Maďari, Tataři, Turci a konečně Rusové. Němci nám škodili tak nějak smysluplně a dlouhodobě, takže jsme si na ně mohli zvyknout, ale Rusové, ti to všechno stihli během 50 let. Již po bolševické revoluci nám chtěli v Rusku odzbrojit legie a nepustili naše vojáky-legionáře domů, takže ti byli nuceni se vracet domů přes Sibiř a zbytek světa kolem celé zeměkoule. Když konečně naše chrabré vojsko dorazilo, bylo dva roky po válce. Poprvé k nám jejich vojska dorazila v roce 1945, to však vyháněli Němce, to jsme je ještě vítali. Bohužel s sebou přivezli i komunistické zřízení a na delší dobu nás nějak vyřadili z civilizované společnosti. Ještě předtím se u nás kdysi zdrželi v souvislosti s Napoleonem, ale nezanechalo to výraznější následky. Po druhé světové válce však všechno dohnali. Zde je seznam jejich prohřešků.

1) Kradli hodinky.

2) Zatrhli nám Marshallův plán.

3) Zavedli u nás nemožný ekonomický systém, z kterého jsme se dosud nevzpamatovali.

4) Vyrabovali nám uran.

5) V rámci záchrany socialismu (toho nemožného systému) nás obsadili na 21 let svými vojsky.

6) Zásobovali nás svými nemožnými výrobky, zvláště koly značky Ukrajina.

7) Poráželi nás v hokeji častěji než my je.

8) V rádiu hráli Alu Pugačevovou.

9) Když už jejich armády odešly, zanechaly po sobě ropné laguny, kde nic živého nepřežilo, kromě ruských švábů.

10) Bouchli nám za hranicemi Černobylem.

11) Ustavičně se chtěli přátelit, zvláště v měsíci československo-sovětského přátelství.

12) Gottwald.

13) Zápotocký.

14) Novotný.

15) Husák.

Tímto jsou vyčerpáni úhlavní nepřátelé. Ne že by u nás jiné národy neměly vroubek, vždy se něco najde, ale nelze je označit za úhlavní a dlouhodobé škůdce. Tak Francouzi a Britové podepsali mnichovskou dohodu. Maďaři nám rozvrátili Velkomoravskou říši. Kanadáné nás často poráží v hokeji, a když ne, tak vyvolávají rvačky. Švédové nám ukradli za třicetileté války obrazy. Poláci nás ustavičně historicky ztrapňují, protože bojují i proti přesile, zatímco my sporádaně kapitulujeme, a italský rozhodčí Colina nařídil proti nám na mistrovství Evropy penaltu.

KAPITOLA ČTVRTÁ – NÁRODNÍ HRDINOVÉ A NÁRODNÍ PADOUŠI

Každý národ má své kladné a záporné hrdiny. Problémem historie je, že v jejím průběhu se často padouši mění v hrdiny a naopak, mnohdy není jasné, zda dotyčný je padouch, nebo hrdina, a navíc je-li někde hrdina hrdinou, je jinde padouchem. Již jsme se toho problému dotkli v předchozích kapitolách, ale nezaškodí připomenout, že generál Wellington zdaleka nemá ve Francii tak dobrou pověst jako v Anglii a naopak ve Francii snadněji přimhouří oko nad horami mrtvol, které vyrobil jejich chrabrá vojevůdce a císař Napoleon Bonaparte. V mnoha zemích si taky chrání své padouchy, neboť jsou to pravda zatracení parchanti, ale naši zatracení parchanti. Tady platí okřídlená pravda z filmu Limonádový Joe – padouch nebo hrdina, všichni jedna rodina. Ostatně padouši mají zpravidla ve své domovině lepší pověst než ve zbytku světa a někteří hrdinové to mají někdy právě naopak. Historie je ošemetná věc a byl to právě zmíněný Napoleon, který prohlásil, že historie je lež, na které se shodne většina. Pro inteligentního cizozemce je tedy důležité znát domácí hrdiny, ale také domácí padouchy a zjistit, zda známý domácí padouch není náhodou hrdinou, či zda na jeho padoušství není v zemi původu nahlíženo shovívavě. Tak například věz, inteligentní cizozemče, že na hordy středověkých husitů je v českých zemích nahlíženo přívětivěji než v Německu. Pravdou je, že stoupenci Jana Husa vraždili, loupili a

vypalovali vesnice ve jménu Boha a pravé víry. Kupodivu o 100 let později tak činili totéž i stoupenci Martina Luthera, a to za účasti reformátora samotného, avšak v německých dějinách má přesto Luther dobrou pověst. Inu, jak pravil Napoleon...

Z neznámého důvodu se za hrdiny obvykle považují vojevůdci. Právě vojevůdci ovšem mají odlišnou pověst doma a v cizině, a je proto nutné, aby inteligentní cizozemec náhodou nevychválil nějakého válečníka v zemi, která následky jeho hrdinství pocítila. Z tohoto pohledu to v českých zemích budeš mít, zcestovaly cizozemče, jednoduché. Příliš úspěšných vojevůdců jsme neměli a jejich řádění se většinou omezilo na domácí luhy a háje. Téměř všichni taky špatně skončili. Z tohoto důvodu také nemáme slavných vítězných bitev. V Česku jsou nejslavnějšími bitvami ty, které jsme prohráli. Zeptáš-li se průměrného Čecha na nějakou bitvu, které se Češi účastnili, 90 % dotázaných uvede Bílou horu, pár dalších si vzpomene na Moravské pole, Slavkov nebo Hradec Králové. Všude jsme dostali na prdel.

Projděme si, inteligentní cizozemče, některé naše slavné vojevůdce. Nebude jich mnoho.

KAPITOLA PÁTÁ – KRÁL ŽELEZNÝ A ZLATÝ

Začneme u slavného krále železného a zlatého, Přemysla Otakara II. Pravda, tento panovník a velký válečník připojil na čas k českým zemím většinu Rakouska a Slovinsko. Jenže nakonec skončil rozsekán na Moravském poli a Rakousko si pro sebe urvali Habsburkové. Králem a válečníkem se stal vlastně náhodou. A vzhledem k začátkům jeho vojevůdcovské kariéry je vlastně s podivem, proč se pouštěl do takové činnosti, kde zpackal, na co sáhnul. Jeho tatík, Václav I., mu naplánoval církevní kariéru a život v celibátu. Kdo ví, snad by Přemysl byl nakonec svatořečen jako jeho tetička Anežka, ale osud tomu chtěl, že prvorozený syn a následník trůnu Vladislav v lednu roku 1247 zemřel. Druhorozený syn Přemysl, vědom si bolesti, kterou způsobila smrt jeho bratra králi Václavovi, chtěl tatínka nějak rozptýlit a již v červenci se postavil do čela šlechtické vzpoury a vyhnal jej za hranice. Mladý Přemysl měl podporu většiny šlechticů, jen jakási hrstka pomatenců se opevnila v městě Most a zůstávala věrna králi. Bylo třeba ji vytrestat. Budoucí válečný rek se na ně s velkou přesilou na jaře dalšího roku vypravil – a bitvu prohrál. Než se měsíc s měsícem sešel, stál tatínek s vojskem před Pražským hradem a Přemyslovi nezbylo než hrdinně kapitulovat. Naštěstí pro něj byl již jediným možným následníkem trůnu, nebylo možné ho tedy popravít. Tatík ho na pár týdnů zavřel na hradě Přimda a vyřádlil se pouze na šlechticích, kteří mu pomáhali. Ještě za života krále Václava I. zahájil Přemysl Otakar II. své výboje a získal

rakouské země a Štýrsko. Nebyl to však žádný vojenský úspěch. Mladý králevic obětoval mnohem více. Jako dvacetiletý jinoch se oženil s padesátiletou Markétou, dědičkou rakouských zemí. Tato sebeoběť tak zapůsobila na rakouskou šlechtu, že jej zvolila za svého vladaře, aby měl hoch v životě aspoň nějakou radost. Svůj úděl si Přemysl zmírňoval tím, že neustále plodil děti s dvorní dámou své manželky. Následníci tedy byli, ale jako levobočci neměli právo nastoupit na český trůn. Leč stejné zájmy o rakouské země a Štýrsko projevil i uherský král Béla IV. Stejně jako Přemysl sehnal nevěstu s dědičným právem k těmto zemím. Prohnaný Maďar se však neoženil sám, ale navlékl to na svého synovce, navíc se mu povedlo sehnat za nevěstu neteř Přemyslovy manželky, tedy ke všemu osobu mladší. S Bélou pak Přemysl měl rozličné potyčky, spočívající v plenění měst a vesnic a nakonec mu výměnou za mír přenechal část Štýrska. Ani toto se nedá nazvat válečnickým uměním. Přemysl sice udržel většinu území, ale taky udržel padesátiletou bábu za manželku, zatímco Béla se sám ani neoženil a získal pro synovce mnohem mladší nevěstu.

Když se podíváme na následné vojenské úspěchy Přemysla Otakara II., podíváme se, jak vlastně ke své pověsti chrabrého vojevůdce přišel. Jeho dobovačné výpravy na sever skončily krachem, nic nedobyl, jen po sobě zanechal založené město Královec. S uherským králem Bélou IV. vedl neustále potyčky, které nic nepřinesly a skončily nějakým mírem, který byl vzápětí porušen. S Jindřichem Bavorským prohrál, ale nemělo to pro něj osudové následky. A tak jediným významným vítězstvím železného a zlatého

krále byla bitva u Kressenbrunnu, nazývaná někdy také bitva na Moravském poli I. V této bitvě Přemysl porazil na hlavu uherského krále Bélu. To mu přineslo nejen zisk Štýrska, ale také novou krásnou nevěstu Kunhutu, vnučku Bély IV. a budoucí milenku Závíše z Falkenštejna. Svou starou manželku Markétu Přemysl zapudil, ostatně už ji nepotřeboval. Pravda, maďarští dějepisci naznačují cosi o tom, že Přemysl napadl Bělovo vojsko, když se brodilo přes řeku, a tudíž v rozporu s rytířskými pravidly, ale věřte Maďarům. U českých domorodců není tato bitva zvláště známa. Asi proto, že v ní Češi vyhráli. Po této bitvě vládl Přemysl Otakar II. nejrozsáhlejšímu státu v rámci Říše římské.

Naštěstí již o 18 let později stejný král na téměř stejném místě bitvu velkolepě prohrál, nechal se při tom rozsekat na nudličky, a tak položil základ tradici úchvatných českých proher. Ale to předbíháme. S Bělou uzavřel Přemysl mír, získal nejen území, ale i nevěstu – a mladou. Bohužel Béla roku 1270 umřel a potyčky nastaly nanovo, tentokrát s jeho synem Štěpánem. S tímto panovníkem neustále uzavíral mírové smlouvy, které byly charakteristické tím, že byly okamžitě porušeny.

Postupovalo se podle schématu:

- 1) Uzavření mírové dohody.
- 2) Pustošivý vpád na území Koruny české.
- 3) Odvetný pustošivý vpád na území Uherska.
- 4) Uzavření mírové dohody.

Pro tehdejší obyvatelstvo v pohraničí obou států bylo tak nejhorší zprávou, když se dozvěděli, že bude mír.

To nejhorší však teprve přišlo. Kurfiřti zvolili římským králem Rudolfa Habsburského, prý proto, že byl slabý a nebude dělat potíže. V tom je zklamal. A podcenil ho i Přemysl Otakar II. Rudolf si na něj vyšlápl, za pomoci domácí šlechty, hlavně Vítkovců, donutil Přemysla k nevýhodnému míru a ztrátě Rakouska, pro jehož zisk Přemysl tolik obětoval. Nabídl však Přemyslovi jiné území jako věno, ožení-li se jeho syn s habsburskou princeznou. Leč ani to se nestalo. Habsburská vláda v Rakousku se začala tamní šlechtě zajídat a Přemysl vycítil příležitost. Rozhodl se rozhodnout to bitvou. Bohužel, nejenže v bitvě prohrál a Rakousko nezískal, ale také se v ní nechal zabít, České země upadly do bezvládní a chaosu a téměř jako stát zanikly. Královna vdova, krásná Kunhuta, se spustila s jedním z Vítkovců, Závišem z Falkenštejna, zatímco její syn a následník trůnu trávil čas v kobkách braniborských hradů. O samotné bitvě se, jak jinak, traduje, že byla vedena nerytířským způsobem, tentokrát ze strany Rudolfa Habsburského. Ale historie se neptá. Navíc jak říkal Napoleon...

KAPITOLA ŠESTÁ – KRÁL DIPLOMAT

Jako další král – vojevůdce je uváděn v naší literatuře Jan Lucemburský. Možná toto jméno budeš, inteligentní cizozemče, znát, pokud jsi historicky vzdělán a přicházíš z Francie a samozřejmě jsi-li z Lucemburska. Osud tomu chtěl, že se naše malé země (tedy má se na mysli Lucembursko, ne Francie) díky tomuto panovníkovi historicky potkaly. Protože jsme si přesto nic v historii špatného neprovedli, můžeme nostalgicky vzpomínat nad stránkami rodokmenů vladařů v obou zemích. Je to vina Jana Lucemburského, že jeho potomci na českém trůně jsou označováni přídomkem Lucemburský, zatímco jeho potomek na trůně lucemburském je označen jako Václav Český.

Není jasné, proč je Jan Lucemburský označován za vojevůdce. Ve skutečnosti do žádné významné bitvy vojsko nevedl, krom jedné, do které vedl české spojenecké vojsko po boku francouzského krále. Jak se sluší na českou tradici, bitva byla prohraná a král Jan byl v bitvě zabit. Popravdě, valné naděje na úspěch neměl, neboť do bitvy nastupoval slepý. Tak byl jistě ušetřen hrůzného pohledu na meče nepřátel. Nikoli jeho průvodci, kteří viděli dobře a připoutali své koně ke koni krále Jana, aby jej vedli. Bohužel se stalo to, že zdivočelý Jan se vrhnul na nepřítel do nejnevhodnějšího místa. Ač slepý, hnal se smrti v ústrety divokým tryskem. Jeho průvodci slepí nebyli, ale vystoupit nešlo. Tak slavný král slavně zahynul v bitvě, jak si možná přál, včetně doprovodu, který si to asi nepřál. Krále Jana nám zabili

Angličané, tak mají u nás malý vroubek a inteligentní cizozemec (není-li Angličan) může tuto znalost použít ve svůj prospěch.

Než však vypustil duši na bitevním poli, událo se mnoho jiných věcí. Mladý Jan nastoupil na český trůn za okolností, které mu nebylo co závidět. Byl jediným synem římského císaře Jindřicha VII., spřízněn s rodinou francouzského krále a na francouzském dvoře také vychováván. Po smrti Přemysla Otakara II. následovalo postupně období bezvládní, kdy si v království dělala, co chtěla, rabující šlechta, potom vláda tuberkulózního děčka Václava II., na šlechtě značně závislého, notorického opilce Václava III., zapíchnutého v Olomouci, jeho švagra Jindřicha Korutanského, který vynikl tím, že objevil-li se problém, úspěšně se svou chotí prchnul ze země. Poprvé přiblížil-li se Rudolf Habsburský. Ten však po chvíli zemřel na úplavici, a tak se statečný Jindřich mohl vrátit do země a tři roky ji nechat devastovat. Není divu, že Jindřich VII. poněkud váhal nad nabídkou české šlechty, aby do Čech poslal svého jediného syna jako krále. Navíc byla nabízena ruka princezny Elišky, která byla o čtyři roky starší než Jan, vzhledově prý žádná hitparáda. Snažil se podstrčit do Čech svého bratra Warlama, ale Eliška byla neoblomná, a tak do Čech musel putovat teprve čtrnáctiletý králevic Jan. Jindřich Korutanský prchnul podruhé.

Jan se snažil, aby vládl v duchu dvorské etikety, tak jak ji zažil na dvoře francouzského panovníka. Ale kampak s francouzskou noblesou na české neotesance. Situace se zhoršila po smrti Jindřicha VII. Mladý král byl na všechno sám, jeho francouzští rádci příliš populární u české šlechty nebyli a ke všemu mu do politiky stále

kafrala manželka Eliška. Nejdřív mu nakukala, aby dal zavřít Jindřicha z Lipé, vlivného šlechtice, a vyvolala tím šlechtickou vzpouru, poté spolu s Vilémem z Valdeka vyvolala vzpouru u pražského patriciátu. Není divu, že Jan, když trochu zestárl, ztratil trpělivost, Elišku zavřel, syny jí odebral a zmizel ve Francii. Vládu v podstatě přenechal Jindřichovi z Lipé, zajímala ho jen zahraniční politika a přísun peněz z České koruny. Prvorozeného syna dal na vychování k francouzskému dvoru, druhorozený skončil v Tyrolsku. Mezinárodní organizace ochrany dětí tehdy ještě neexistovaly a feminismus byl v plenkách, tak mu to prošlo. Užíval si života ve Francii a odtud úspěšně rozšiřoval české území. Nikoli však válkami, ale diplomacií. Vzdal se polské koruny, kterou stejně neměl, a výměnou obdržel Slezsko. Dále získal Lužici a Chebsko, dočasně držel provincie v severní Itálii a Tyrolsku. Doma zatím vládl Jindřich z Lipé, otec sedmi dětí, který si zřídil hnízdečko lásky v Brně s Eliškou Rejčkou, dvojnásobnou královnou a vdovou. Přežila i Jindřicha. Když roku 1330 zemřela Eliška, oženil se Jan Lucemburský s Beatrix Bourbonskou, kterou už nikam nezavřel, ale do Čech zavítal jen sporadicky. Beatrix byla snad i krásnější než Eliška, to však Janovi po čase bylo jedno, neboť oslepnul. Vládu postupně předával synovi Karlovi a roku 1346 mu zajistil i titul římského krále. Jen samá diplomacie, žádné vítězné bitvy. Zdá se, že pověst válečníka mu přinesla jediná a prohraná bitva, ve které se nechal dobrovolně rozsekat anglickými rytíři. Bylo to ve stejný den – 26. srpna, jako byl rozsekán jeho předchůdce Přemysl Otakar II. rytíři německými.

KAPITOLA SEDMÁ – JEDNOOKÝ VOJEVŮDCE

Zeptáš-li se kohokoliv v českých zemích na českého vojevůdce, milý cizozemče, jako první a možná jediné jméno uslyšíš jméno Jana Žižky z Trocnova. Jeho věhlas ve své době daleko překročil hranice, neboť tento stoupenec Jana Husa v letech 1419–1424 úspěšně svedl několik bitev a odrazil několik křížáckých výprav. Vojsko vytvořil ze sedláků a chalupníků a vtiskl mu originální taktiku, když použil obrněné selské vozy jako mobilní hradby. Jde o typický příklad hrdiny, který již kousek za našimi hranicemi byl a možná ještě je líčen jako padouch. Však byl také v dobových pramenech nazýván potvorou ohyzdnou a krvavým Herodesem. Pravdou je, že jako vojevůdce byl úspěšný, bitvy, které vedl, však nebyly bitvami světově nijak proslulými. Svůj válečnický um si pohříchu vytrýbil na českém území, raboval, vypaloval a hlavy stínal tedy hezky doma. Pravda, vyrádlil se i na cizích žoldnéřích, kteří táhli do Čech pod vedením Zikmunda, bohužel i oni vypalovali, vraždili a rabovali výhradně na českém území. Rozvoji království, z časů Karla IV. se těšícího slušné ekonomické úrovni, to nijak neprospělo a popravdě, po husitských válkách to šlo s naším královstvím víceméně z kopce, až to skončilo na kopci zvaném Bílá hora.

Ještě než se stal vojákem a než loupil a vraždil z bohulibých důvodů, loupil a vraždil jako amatér. Činil tak na statcích Rožmberků a také města České Budějovice. Zde přichází první záhada Žižkova života. Zatímco ostatní kumpáni z jeho tlupy jsou pochyťáni a

popraveni, Žižkovi se dostává královské amnestie od Václava IV. Tak může poprvé zúročit svůj lapkovstvím nabytý um na válečném poli. Roku 1410 se totiž účastní bitvy u Grünwaldu na straně polského krále a proti Řádu německých rytířů. Nikoli však jako vojevůdce. České oddíly vedl Jan Sokol z Lamberka. I přesto, že na straně polského krále bojovali Češi, dokázal v bitvě zvítězit, což historie dosud plně nedocenila. Možná to bylo tím, že nějací Češi bojovali i na straně německých rytířů. Jan Sokol si prý získal u polského krále respekt a obdržel v Polsku mnoho statků. Asi proto byl za odměnu vzápětí otráven. Jan Žižka přežil, statky nezískal a ještě přišel o oko. Ne naposled.

Po návratu domů nastoupil do služeb krále Václava IV. Tehdy prý začal navštěvovat bohoslužby Jana Husa a záhy s úlevou zjistil, že není žádným lapkou, ale božím bojovníkem. Po upálení Jana Husa a smrti krále Václava IV. stal se Žižka jedním z vůdců husitské revolty. Husité požadovali svobodné hlásání slova božího a odsuzovali zkaženost církve. Protože ani církve, ani tehdejší vládcové neměli pro takové výstřednosti pochopení, rozhodli se použít sílu. Ovšem ani husité se použití síly nijak nebránili. Nebyli to totiž jen chudí selští nádeníci a tovaryši, které zapálila slova mistra Jana Husa. Svě fanoušky měl i u zámožnějších vrstev. Protože katolická církev byla u nás tehdy velmi bohatá a její majetek by se dal výhodně přerozdělit, objevily se u mnohých šlechticů známky nefalšované a pravé zbožnosti a nenávisti k pokleskům tehdejšího světa. Tak se husitům dostalo nejen podpory materiální, ale mnohdy i jejich vůdcové, kteří se postavili do čela husitských vojsk, byli šlechtického rodu. Ostatně i Jan Žižka

šlechticem, byť chudým, byl.

Svou kariéru vojevůdce ve službách husitů zahájil tím, že v Praze vyhodil z oken radnice místní koňšely. Po tomto bohubilém skutku se odebral do Plzně, aby tam budoval husitskou armádu. Tak začalo nejslavnější období Žižkova života. Trvalo pět let. Jen dva roky z toho se slavný vojevůdce mohl dívat na svět alespoň jedním okem. Od roku 1421, kdy jej trefil šíp u hradu Rábí, jsme měli již druhého slepého vojevůdce v dějinách. Tím jsme možná raritou mezi národy. Slepý Žižka si z hlediska vojenské úspěšnosti vedl znamenitě, a tak se nabízí otázka, zda hlavním důvodem vojenských neúspěchů českého národa není to, že jiní jeho velitelé měli skvělý zrak.

Janu Žižkovi je připisováno v tomto období pět vítězných bitev. Budeš-li se ptát, milý cizozemče, zdejších domorodců, koho že to porazil, řeknou ti, že křižáky a Zikmunda. Pravdou je, že jen dvě z těchto bitev svedl Žižka s křižáky, zbytek byly šarvátky s domácí šlechtou a jinými husity, neboť husité, krom toho, že hubili nepřátele víry a papežence, hubili se z dlouhé chvíle i mezi sebou, když dlouho na nějakého papežence nenarazili.

Jeho první vítěznou bitvou byla bitva u Někmeře. Tedy bitva. Celkem se jí zúčastnilo 2300 bojovníků, z toho husitů bylo 300. Dnes je taková účast běžná u rvaček fotbalových fanoušků. Jan Žižka v té době pobýval v Plzni, kde cvičil husity. V rámci výcviku si čas od času udělali výlet do okolí a vypálili tu statek, tu nějakou tvrz. To se nelíbilo místnímu šlechtici Bohuslavu ze Švamberka a ten si na Žižku jednoho hezkého dne s 2000 ozbrojenci počíhal. Bitvu ovšem zpackal a přes značnou přesilu se jeho udatní rytíři obrátili na útěk. Žižka byl

z výsledku tak rozradostněn, že ještě téže noci vypálil v okolí další tři tvrze. Bylo to ovšem Pyrrhovo vítězství. Když se to dozvěděla královna – vdova Žofie, sama obdivovatelka Jana Husa, vyslala ku Plzni vojsko. Zdaleka ne všichni plzeňští měšťané byli nadšeni z Žižkovy přítomnosti a vidina obléhání města se jim nikterak nezamlouvala. Chtě nechtě sebral Žižka své husitské rekruty a opustil Plzeň. Když se přesouvali k Táboru, tak u vesnice Sudoměř je dostihlo jiných 2000 rytířů pod vedením Petra ze Šternberka a Jindřicha z Hradce. Zatímco Bohuslav ze Švamberka měl aspoň tolik rozumu, že včas prchnul, rytíři pánů ze Šternberka a Hradce prchnout nechtěli, a byli téměř do jednoho pobiti. Jindřich z Hradce zahynul v bitvě hned, Petr ze Šternberka dostal příležitost o půl roku později v bitvě o Vyšehrad. Zajímavý byl i osud Bohuslava ze Švamberka. Od Někmeře zdrhnul, ale Žižka jej zajal na jeho hradě v Krasíkově. Během ročního věznění došel Bohuslav ze Švamberka k přesvědčení, že je taky husitou, a stal se tábořským hejtmanem. Zemřel na následky zranění při jednom husitském tažení do Rakouska v roce 1425.

Bitva na Vítkově byla asi nejslavnějším kouskem Jana Žižky. Král Zikmund vedl 30 000 křižáků, kteří oblehli Prahu. Aby ji obklíčil neprodyšně, potřeboval obsadit jeden kopec, který se jmenoval Vítkov. Žižka byl sice jedooký bývalý lupič, nicméně fištrón se mu nedal upřít a od počátku věděl, že Zikmund se o obsazení kopce pokusí. Předpokládaná bitva o Prahu, 10 000 husitů proti 30 000 křižáků, se tak smrškla na šarvátku o tento kopec, do které většina z přítomných vojsk vůbec nezasáhla. Skupince husitů na Vítkově však velel právě Jan Žižka. Zikmund prováděl rozličné klamné manévry,

ale bratr Jan si jich nevšímal. Možná byly v zorném úhlu jeho slepého oka, a tak neměly ty účinky, které od nich Zikmund očekával. Konečně 14. července se odhodlali křížáci k útoku na sruby, vybudované husity na hoře Vítkov. Údajně je hájilo jen dvacet šest mužů a dvě ženy. Toto se zdá být dost nevěrohodný údaj. S takovým množstvím obránců by Žižka těžko přesile čelil. Jiné zdroje uvádějí dvacet šest mužů a tři ženy. To už se jeví reálněji. Přes početně chabé obsazení se jim podařilo křížáky slavně odrazit. Když obráncům přišly na pomoc posily z Prahy a vpadly křížákům do boku, vyvolaly u nich paniku a ti se dali na chaotický úprk. Nejvíce ztrát si způsobili sami vzájemným ušlapáním na útěku a utopením ve Vltavě. I tak padlých křížáků bylo jen pár stovek, což z 30 000 pravda není mnoho. Zikmund se však rozhodl, že už ho to nebaví, má dost jiných starostí a na další útoky rezignoval. Husité slavili vítězství. Zikmund se nechal korunovat králem a odjel si za svými záležitostmi. Jenže naverbovat třicetitisícové vojsko je jednodušší než ho rozpustit. Zikmund to nijak neřešil a nechal chrabré vojáky jejich osudu. Zatímco husité v Praze slavili, poražení křížáci, již bez Zikmunda a bez žoldu, si krátili dlouhou chvíli vypalováním měst a vesnic ve středních Čechách a vybíjením jejich obyvatel. Taktéž jménem božím, samozřejmě. Sami od sebe by takové hrůzy nepáchali. Pravý obraz vítězství v boji za hlásání slova božího vypadal takto: Křížáci plenili a vraždili na Lounsku a Žatecku. Zikmund zdejší kostely obral o zlatou výzdobu, aby měl z čeho uhradit žold. Husité činili totéž v Praze a okolí, vyplnili Zbraslavský klášter a královské hrobky. Při tom vykopali i mrtvého krále Václava IV. a lili mu do hrdla víno, aby z té taškařice

taky něco měl. Samotný Jan Žižka se svými vojsky v létě Prahu opustil a pozdějších událostí se již nezúčastnil. Se Zikmundem se však nestřetl naposledy.

O rok později zorganizoval Zikmund druhou křížovou výpravu. Jan Žižka si mezitím odskočil k hradu Rábí, kde přišel i o druhé oko. Také vyhubil sektu adamitů, kteří se Žižkovi údajně statečně bránili nazí. Prý považovali za hřích nosit oděv. Je otázkou, zda Žižka nedělal zbytečnou práci, neboť následná zima na přelomu roku 1421 a 1422 byla obzvláště tuhá a adamité by buď umrzli, nebo konvertovali. Krutá zima vládla i v prosinci 1421, kdy se Žižka opevnil poblíž Kutné Hory. Záhy dorazila i Zikmundova vojska. Obyvatelé Kutné Hory asi husity v lásce příliš neměli, neboť nejdříve vpustili Zikmunda do města a pak mu umožnili, aby z města zaútočil na husity. Tak se Zikmundovi podařilo husity obklíčit. Byla to tehdy taková divná doba. Když byla noc, tak se prostě spořádaně spalo a nebojovalo se. Proto křížáky překvapilo, že jedné noci se vydali husité na pochod a dostali se z obklíčení. Bylo by ale nespravedlivé vinit Žižku, že nedodržel bojové zvyklosti doby. Uvědomme si, že byl slepý a nerozeznával tedy den a noc. Z obklíčení se tak mohl dostat omylem. Když už byl ale venku, našel útočiště v nedalekém Kolíně. Zikmund si blamáž s proražením obklíčení vyložil jako panický útěk husitů skrze vlastní pozice a povolil velkolepé oslavy vítězství. Oslavil tak Vánoce a Nový rok, ale na Tři krále byl Žižka náhle zpátky a nepřišel s koledou. Zikmundova vojska se dala na kvapný ústup. Stačila však ještě poděkovat pohostinným měšťanům v Kutné Hoře, kteří jim tolik proti husitům pomohli. Jako projev díků zapálila město. Co husité

nepobili, utopilo se v řece Sázavě a opevnilo v Německém Brodě. Ke smůle německobrodských obyvatel. Husité město dobyli, a jak patřilo k tehdejší hezké tradici, z boží lásky vybili nejen křižáky, kteří nestačili utéct, ale hlavně civilní obyvatelstvo. To byl také poslední střet Zikmunda s Žižkou. Zikmund sám se již křižáckých výprav neúčastnil a Žižka roku 1424 zemřel. Než tak učinil, stačil ještě v bitvě u Malešova pobít pár stovek bratrů husitů ve vzájemné půtce. Bitvě předcházelo rokování české šlechty, husitské, katolické i věčně přebíhající části. Jednání bylo nazváno svatohavelský sněm a jeho cílem bylo obnovení pořádku, zajištění míru pro zemi, společný postup husitů i katolíků při obraně země před zahraniční intervencí, obnovení hospodářství – no prostě samý nerozum. Katolíci i husité se shodli, že toto má zajistit dvanáct správců země, šest katolíků a šest husitů. Tady opravdu hrozilo ukončení chaosu, plenění, vypalování vesnic, ve kterém získali husité za léta války takový věhlas. Tomuto nezdravému vývoji bylo nutno zabránit. Navíc šeptanda rozšířila zvěst, že na Žižku měl být spáchán atentát. Prý deset kop grošů již atentátník obdržel. Byl konec roku 1423, takže to byly tak jako tak vyhozené peníze. Žižku se zabít nepodařilo, následující rok skonal sám a zadarmo, nicméně ještě svedl s českými katolíky a umírněnými husity několik půtek, z nichž největší byla právě bitva u Malešova. Padlo na 1200 umírněných husitů a toto křídlo bylo na delší dobu oslabeno, takže devastace země občanskou válkou mohla dále nerušeně pokračovat bez ohledu na to, že Jan Žižka nedlouho po této bitvě zemřel.